Ն. 2126 — 1892 ՅՈՒՆԻՍ 24 ՉԱՐԵՇՆՊԻՀ — 1309 ԶԻԼՀԻՃՃԻ 12 — ՍԻՐԻԶԻՆՃԻ ՕԷՆԷ

20 ԲԱՐԱ

ՁԷՐԻՏԵԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

20 ԲԱՐԱ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՅԱԳԼԱՐԸ

	12 պլէթ	6 պլէթ	3 պլէթ
ՍԹԱՄՊՈՂ	140 ղ.	70 ղ.	40 ղ.
ԹԱՇՐԱ	200 »	100 »	»

Մէջիտիյէ 20 ղրուշտան

ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԼԻՅԷ ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

(صاحب امتياز: جيوه‌لكيان)

ԵԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

جريدهٔ شرقيه

ԻԼԱՆՈՓ ԳԻՅԱԳԼԱՐԸ

Վիեննայի, Շուքի վէ Յինոնի սահիպէ ղ. 5
Էվինանի սահիպէ 11ի 10ը. հա. » 3

Մէվասատը նաֆիսայա տաիր պէնտլէր մէճմանէն գատուլ օլունանագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայանագ։

Իտարէխանէսի Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Նումէրօ 20 Ճիվէլէկեան մաթպաասընտա տրը։ Քեազֆէի մէվասատ հագդընտա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Լօնտրատան չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆա կէօրէ, բէիրը վիքէյա լօրտ Սալիզպէրի՝ Լօնտրատա պիր Գուլկար բոլթիրգա մէմուրընըն պուլնմասընա մուվաֆաֆաթ իթմէյ տիր։ Իչպու մէմուր՝ գարիպէն նասպ ու թային օլընմագ տրը։

Կէչէն ճումա էրթէսի կիւնքի թարիխէ Բօմատան աթիտէքի Թէլէկրաֆ քէյիֆէ օրնմըշ տրը.

«Մանալը մէմուրիյէթինէ միթէվէճիհէն հարէքէթ իթմէք իւզրէ պուլնան Իթալիա տէվլէթինին Տէրսաատէթ սէֆիրը ճէտիսի Մ. Գուլօպհանօ՝ Շարգտա իթթիֆաղ իտէէի մէվլէքը բոլիթիգասընը թէմամլյա Ավսթրիա վէ Ամէրմանիանն բոլիթիգասընա ույարմա Թալիմաթ ախզ էյլէմէյ պիր»

Ինկիլիզ կազէթալարը տախի Ալէմանիա հիւքիւմէթիյէ բրէնս Պիզմարգ պէյնինտէ զուհուրա կէլէն խիթիֆաֆ հագդընտա պէյանը էֆֆէնտիս իտէօրլար։

Սընանդրա կազէթասը՝ բրէնս Պիզմարգին քէնտիսինի Թաազիպէ Ալէմանիա հիւքիւմէթինի մէճլուս իթմէք իսթէյօր կիպի կէօրիւնտիւկիւնիւ պէյանլա, թէքմիլ տիւնեանընն թէվէճճիհի Ալէմանիա իմբէրաթօրլյա քէնտի հիւքիւմէթի վէ գոնթ Գարբիվի Թարաֆընտա օլարաղընը իլավէ իտէյօր։ Կազէթաի մէզքուր՝ Ալէմանիա իթթիհատընըն պաչլրնա մուէսսիսինին (Պիզմարգին) քէնտի առավէթը չախսիյէսինի խօշնուտ իթմէք իչուն քէնտի էսէրինի մահվ իթմէք իսթէմէսի չայանը թէէսսուֆ օլարաղընը պէյան իթմիշ տիր։

Պիլգիա Տէյլի Նէ-ղ կազէթասը Ալէմանիա իթթիհատընըն միւէսսէսի օլան զաթըն ատի պիր եազրճը մնսիլու թանդիգաթը ատլանէյէ թասի իտիլէմէյէճէյինի, վէ միւարէէյի ալէյնտնտ թասագիպաթա թէշէպպիւս իտիլճէք էֆքէարը ումումիյէնին բրէնս Պիզմարգ լէհինէ թէվէճճիւ իտէէյինի պէյան իտէյօր։

* * *

Միւնիխ պէլէտիյէ մէճլիսինին միլլի—սերպէթի թարաֆտարանը օլան ազալարը՝ բրէնս Պիզմարգա Միւնիխ ֆախրի չէհրլիսի իւնվանը վէրիլմէսինի թէքլիֆ իթմէյէր իսէ տէ, մէճլիսը մէզքուր էֆենտիյէթի՝ թէքլիֆը մէզքուրը բէտտ իթմիշ տիր։

Մէէզունէն Ալէմանիանըն Քիսինկէն չէհրինտէ պուլնան Տէրսաատէթ Ռուսիա սէֆիրի Մ. ու Նէլիսօֆ՝ ախիրէն բրէնս Պիզմարգ իլէ թաամ իթմիշ տիր։

Իրան կազէթալարընտա օգունտրընա կէօրէ, Իրան Շահընըն վալիտէի՝ միւպթէլա օլարաղը ինգլուէնցա խասթալրընընտան բէհայապ օլամայարագ վէֆաթ իթմիշ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Գուրպան Պայրամը միւնասէպէթիյլէ տիւն սապահ պիճիմէմէ վիքէյլի ֆիխամ հազարաթը՝ Մապէյնէ պիլդիրմէ արզը ֆէրմիլը ուպուտիյէթ վէ միւսատագաթ իթմէրէյլէ, սէրգուբէնի հազրէթը Բատիշահի Հաճի Ալի պէյ հազրէթլերի վասրթասբյա հագդարընտա իլթիֆաթ վէ թալթիֆաթը հազրէթը Շէհրիյարի բայէկեան պույրըլմըշ տրը։

—Էվվէլքի կիւն Ինկիլթէրա սէֆիրի Սըր Գարֆօրտ Թարաֆընտան ոէֆարէթխանէյէ պիր զիյաֆէթ քէյֆիյէտ օլունըպ, պունտա Միւզէխանէի Հիմայուն միւտիրի Համտի պէյ իլէ եավէրանը Շահանէյէ Ահմէտ Ալի բաշա հազարաթը, վէ թահրիրաթը խարիճիյէ պաչ քեատիպի Նաում էֆ. հազրէթլերի վէ էվվէճէսի, եավէրանը Շահանէյէ Շերիֆ պէյ, Հօլանտա սէֆիրի վէ զէվճէսի, Եունան վէ Շուէյտ սէֆիրլերի, Պրունթ բաշա վէ զէվճէսի, Տուլյունը Ումումիյէ մէճլիսը իտարէսի ըէիսի Մ. Գայլեար վէ զէվճէսի վէ տիկէր պաղը էճնէպի միւթէպէրանը մէտուէն հազրը պուլնմըշտար տրը։

—Մէքթէպը Թրպպիյէի Շահանէ չակիրտանընընն թէտրիսաթը՝ հէմ ճումաա վէ հէմ տէ բազար կիւնլերի օրմագ իւզրէ հաֆթաատա իբի կիւն թաթիլ օլընմագտա օլուպ, պու իսէ չակիրտանընն էմրը թահսիլտէքի խիթիֆաէլէրինճէ նոգսանիյէթի միւսթէշգիմ օրմաղտա պէրապէր մէքթէպը մէզքուրը մէքեաթիպը ասքէրիյէտէն օրմասը ճիրէթիյլէ թաթիլ վէ թէտարիս զէմանլարընընն տախի մէքեաթիպը մէզքուրէ տէվամ իտէն լազրմէէն օլտուղը նազարը տիգգաթա ալընարագ, պատէմա մէքթէպը մէզքուրէյէ միւտավիմ Միւսլիմ վէ զայրը Միւսլիմ չակիրտանա հաֆթատա 24 սաաթ ըուխսաթ իթմասը թահթը գարարա ալընըպ, օլ վէճհէյլէ իյճազալընընն իճրասընա իպթիտար օրնմընը տրը։

—Մէքքէտէն ալընան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, հաճիլերին՝ ահվալը սըհհիյէլերի պէրքէմալ օլարաղը հալտե Ազաֆաթ տաղընա չըգըպ Արիֆէ կիւնիւ գուրպանլարընը քէստիքտէն սօնրա քէմալը սըհհէթ վէ սէլամէթլէ բէյ տէր բէյ Մինայա ավտէթ իթմէքտէ պուլընմըշլար տրը։ Հիճազատա էնճիյէթ ու իսթիրահաթը ումումիյէ պէրտէվամտրը։

—Մուսուլ վալիի ճէտիսի Օսման բաշա հազրէթլերի՝ պու կիւնլերտէ մահալը մէմուրիյէթինէ միւթէվէճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իտէճէք տիր։

—Դարաատէնիզ սէվահիլինտէ գարագօլ խըտմէթինի իյֆա իթմէքտէ օլան Մէ---ա նամ թօր տուպասը՝ գաչագ թուզ եիւքլիւ պիր կօյեթ սէֆինէսինի տէրտէսթլէ էվվէլքի կիւն Տէրսաատէթէ կէթիրմիշ տիր։

—Պէյօղլունտա Գումպարաճը եօգուշընտա վագը օրուպ թամիր իտիլմէքտէ օլան Բրօթէսթան իպատէթիանէսինտէ չալշան պիր տիւլկէր՝ էվվէլքի կիւն իսքէլէտէն սօնգաղա տիւշրեք անիտ վէֆաթ իթմիշ տիր։ Մէրգում՝ քիչիք եաչտա 5 էվլատ սահիպի իմիշ։

Կազէթամըզըն կէչէն ճումաա կիւնքի 2123 նօմէրօլը նիւսխէսինտէ, Գարաթա կէօմրիւկի մէմուրլարընտան արայընը Բէմզի վէ միւպասսը Հագգը էֆ.ֆէնտի՝ սուի իսթիմալէրինտէն տօպայը մէմուրիյէթլէրինտէն թարտ օլընտըգլարը եաղլրարը սըրատա, կէօմրիւքտէն թիւճճար մալի չըգարան Նշանեան էֆ.նին տախի մէմուրիյինը մումայէյիմայէ իյթիրաք իթմէսինէ մէպնի բուսումաթճա օ միսիլու իչլերտէ գապուլ օլընմամասը կէօմրիւք նազըրլարընա էմր օլընըգը տախի զիքր օլընմըշ իսէ տէ, թահգիգաթը ախիրէմիզէ կէօրէ, մումայէյհ նշանեան էֆ. նէ էօյլէ պիր սուի իսթիմալէ իշթիրաք իթմիշ վէ նէ տէ կէօմրիւք իշլերինէ գապուլ օլընմամասը խուսուսընտա էօյլէ պիր էմր վէրիլմիշ օրմաղընտան, լեէֆլիւթթասահիհ իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար օլընը։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Իպթիտար վէ էնլիյէթ վէ վէզաիֆը մէմուրէյէրինի իչֆասա մուչահէտ օլան իգտամ վէ զայրէթլերինէ մէպնի ճէպը Հիմայունը Միւլիւքանէ պաչ քեաթիպի սաատ. Իպրահիմ պէյ հազրէթլերինէ ըիւթպէի ուլա սընըքը էվվէլի, վէ իքինճի քեաթիպի սաատ. Էտիպ պէյէ՝ ուլա սընըքը սանիսի,

Զախիրէ կէօմրիւկի մուֆեթթիշի իզզ. Բասիմ պէյէ՝ Թէրքիէն ըիւթպէի սանիյէ սընըքը միւթէմայիզի,

Թաագիպը էշզբյայա մէմուր մրիւլիվա սաատ. Էտիպ բաշա հազրէթլերինէ՝ Թէրքիէն ֆէրիգլիք,

Եավէրանը ճէնապը Բատիշահիէն տամաը հազրէթը Շէհրիյարի մրաբայ Ահմէտ վէ Խալիտ վէ Նուրէտտին պէյլերէ՝ Թէրքիէն մրիւիվալըգ ըիւթպէլէրի Թէվճիհ պույրըլմըշ տրը։

* * *

Մապէյնը Հիմայուն միւշիրի Ղազի տէվլ. Օսման բաշա հազրէթլերինէ ալթուն Լիյագաթ մտալեասը,

Խազինէի խասսայի Շահանէ մէֆրուշաթ միւտիրի սաատ. Աբիֆ պէյէ Իֆթիխար մտալեասը,

Իմամ էվվէլը հազրէթը Շէհրիյարի սէմահ. Եուսուֆ էֆ. հազրէթլերինէ մուբասսա Օսմանի,

Իմամ սանիի հազրէթը Բատիշահի սէմահ. Բաչիտ էֆ. հազրէթլերինէ մուբասսա Մէճիտի,

Իքինճի ֆըրգաթ Հիմայուն գօմանտանը ֆիրիգ սաատ. Շէվքէթ բաշա հազրէթլերինէ Թէպտիլէն 1ինճի Օսմանի,

Վէզաիֆը մէմուրէսինի իյֆատա միւշահէտ օլան իգտամ վէ զայրէթինէ մէպնի Պահրիյէ սիլահէնտաղ թաղուրը Հիմայունը վէ իթթիֆէյէ գօմանտանը միրիվա սաատ. Մէհմէտ բաշայա թէպտիլէն Չինճի Օսմանի,

Մապէյնը Հիմայուն քեաթիպլէրինտէն աթուֆ. Բեազիմ պէյ հազրէթլերինէ Թէպտիլէն 1ինճի Մէճիտի,

Մապէյնը Հիմայուն միւթէրճիմլերինտէն սաատ. Հագգը պէյէ Թէպտիլէն Չինճի Մէճիտի,

Հիւսնը խըտմէթինէ մէպնի Մէքթէպը Թրպպիյէի Շահանէ Հըֆզ իւս Սըհհէ տէրս մաալլիմի միրիվա սաատ. Ֆէրտինանտ բաշայա Թէպտիլէն Չինճի Մէճիտի,

Միւսահիպը հազրէթը Շէհրիյարի Սաիտ աղայա 3ինճի Օսմանի,

Գուրէնտի հազրէթը Շէհրիյարիտէն Իզզ. Պէքիր վէ Ֆարֆ պէյլերէ 3ինճի Մէճիտի,

Սէրբպրըգսաբը հազրէթը Շէհրիյարի Հիւսէյին էֆֆէնտի Թէպտիլէն 3ինճի Մէճիտի,

Զըրնը Սվէյէ ֆըրգաթինը Հիմայունը Իքինճի սիւվարիսի պինպաշը ռիֆ. Խայրի էֆ.յէ 3ինճի Մէճիտի,

Միւսահիպանը ճէնապը Բատիշահիէն Թաֆուր վէ Ճէվէր աղալարա 4ինճի Օսմանի,

Միւսահիպանը հազրէթը Շէհրիյարիէն Նատիր վէ Պայրամ վէ Սէլիմ աղալարա 4ինճի Մէճիտի,

Հիւսնը խըտմէթինէ մէպնի Մէքթէպը Թրպպիյէի Շահանէ Հըֆզ իւս Սըհհէ տէրս մաալլիմի մուավինի պինպաշը ռիֆ. Մահմուտ Հագգը էֆ.յէ 4ինճի Օսմանի,

Զըրնը Աքա---լա գօրվէթը Հիմայունը միւրէթթէպաթընտան գօլ աղասը ֆիւթուվ. Մէհմէտ Թահիր, վէ զըրնը Ֆէրիհբաղ-լա-ա թաալիպի գօլաղասը ֆիւթուվ. Հիւսամէտտին, վէ զըրնը Աքվայէ ֆըրգաթինը Հիմայունընտա եիւզպաշը համիլ. Ճաֆէր Մուսա էֆ.վէրե 4ինճի Մէճիտի,

Թիֆէնկիյանը հազրէթը Շէհրիյարիտէն Ռամազան Ալի վէ Տէրվիշ վէ Թաշլըճալը Շերիֆ վէ Նիգչիքի Հասան աղալարա 5ինճի ըիւթպէ Մէճիտինիշանը իհսան պույրըլմըշ տրը։

ՏՕԳԹՕՐ

ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Թաղիպի մուամալէյինին Պէյօղլունտա Տօղրու հօտա Թաղսիմ ճիվարընտա Սարգիս պէյին խանէսինին գարչըրընտա 97 նիւմէրօլը խանէսէ,

Հէր կիւն էօյլէնտէն սօնրա սաաթ 7տէն 10ա գատար խասթա գապուլ իտէճէկի իլան օլընը։

ԳՕԼԷՐԱ.

Մէճլիսը Սըհհիյէ ազասընտան Ահմէտ Միտհաթ էֆ. հազրէթլերիյլէ տօգթ. Մօրթման վէ սըհհիյէ մուֆեթթիշը ումումիսի Գօչոնի էֆ. հազրէթլերի վէ մէճլիսը մէզքուր Ֆրանսըզճա քեաթիպի Մ. Անտրէ Լըվա՝ կէչէն սապահ եէնէ Գավագ թէհաֆֆուզխանէսինէ կիտէրէք, թահավուզխանէ իլէ ճիվարլարը հագգընտա իթթիֆաղ օլընան գարանթինա թէտպիրլերինէն թէմամլյա իճրա վէ մուհաֆզաղը զըմնընտա լազըմ կէլէնլերէ էմր վէրմիշլեր տիր։ Գարանթինա էյլեվմ 10 գատար վարօր վէ եէլքէն սէֆինէսի պուլընմագտա, վէ պունլար նէգարէթը չէտիտ թահթընտա թութուլմագտա տրը։ Գավագ թէհաֆֆուզխանէսինէ հէնուզ հիչ պիր եօղճու չըգմամըշ օլմագլա պէրապէր, մէզքուր թէհաֆֆուզխանէ ասքերի պիր գօրտօն ալթընա ալընմըշ տրը։

* * *

Գավգասիա էօթէսինտէ հուտուտը Օսմանիյէտէ Զէվֆի վէ Գալէ Պողազ նամ մահալլրտէ իբի գարանթինա մէվգրը թէէսիս օլընմըշ տրը։

* * *

Գօլէրա խասթալրընը հագգընտա պու սապահ ալընան թէլէկրաֆլար.

Բէթէրսպուրգ 5 յուլիս

Գօլէրա հագգընտա սօն կէլէն խասթալրէրէ կէօրէ, յունիս 3ատէն յուլիս 2յէ գատար Ֆրանսօվտա 20 քիշի գօլէրայա թութուլուպ, պունլարտան 2ի վէֆաթ իթմիշ վէ 1ի էյլէյմիշ տիր։ Աժտրէխանատա էվվէլճէ գօլէրայա թութուլան 45 քիշինէն մատատ, յուլիս 2ատ եէնիտէն 19 քիշի գօլէրայա թութուլուպ 1ի վէֆաթ իթմիշ տիր։

Աթինա 5 յուլիս

Մէճլիսը ամբպպա՝ Բուսիանընն Սօխում-Գալէ իլէ Պաթում արասընտա պուլընպ Թիւրքիատա գարանթինայա վաղ իտիլմէյէն լիմանլարընտան վէ Սուրիա սէվահիլինտէն կէլէնլերի 11 կիւնլիք գարանթինայա վաղ իթմէք թէքլիֆինտէ պուլընմըշ տրը։

Բէյրութ 5 յուլիս

Թիճարէթ նազրը՝ Գարատէնիզ իլէ Ազազ էնիզլինին Ռուս լիմանլարընտան կէլէն սէֆինէի 7 կիւն գարանթինա ալթընա ալընմասընը վէ Գարատէնիզին Օսմանը լիմանլարընտան կէլէն սէֆինէնին տախի չէտիտէն պիր մուայէնէի թրպպիյէտէն կէչիրիմէսինի էմր իթմիշ տիր։

Վիէննա 4 յուլիս

Սըհհիյէ մէճլիսը պիսի՝ գօլէրանընը վուգուզ սիրայէթէնի մէն իթմէք մագսէտիյլէ չէմտիտէն թէտաիրը մուէսսիրէ իթթիխաղ իտիլմէսինի թավսիյէ իթմիշ տիր։ Մէճլիսը մէզքուրտէ պուլընան հիւքիւմէթ մէմուրը՝ Թիֆօ իլէ տիկէր խասթալրգալարընը Ռուսիատան կէլմէքտէ օլարաղընը վէ Կալիցիա իլէ Պուգովի էյալէթլերինտէ թէտաիրմիւգթաղիյէ իթթիխաղ օլընտրընը պէյան իթմիշ տիր։

ՆՕ. 1 ՎԱԲՕՐԸՆ ԻՍԹԻՏԱՆԱՄԷՍԻ

Շերքէթը Խայրիյէնին իսթիյարլամըշ օլան նիւմէրօ 1 վարօրը թարաֆընտան մաթպասմըզա թէպլիղ օլընան իսթիտանամէ սուրէթի տիր.

Շերքէթը Խայրիյէ իտարէի պէհիյէսինէ։

Էֆֆէնտիլէր.

Սինինմէ մէրհամէթէն իչթիքամա աֆվ պույրմանընը իսթիրհամ իտէրիմ։

Զանն իտէրիմ քի գըրդ սէնէ միւթէմատիէն ֆագը գուլարը, Շերքէթը միւհթէրէմէնիզ էմէքտարլըգ իթմիշիմ տիր։

Կէնճ սինինմտէ մազհար պույրումը օյտուղրմ իլթիֆաթ վէ հիւսնիւ մուամէլէ իչուն թէչէքքիւրտէն ճէզզիմ։

Ֆագաթ նէ՞ եաբայըմ, արթըգ իսթիյարլամըշ օլարաղմանան, հէր նէ զայրէթ վէ մինէթտարլըգտա տավսի պուլունսամ, հիչ պիր թարաֆը խօշնուտ իտէմէյէճէյիմի հըսսիսէյօրմ։

Արթըգ սինինմէ մէրհամէթի իտէն։

Պու եաչտա, սապահտան ագշամա տէկին չալըշմագ, պիր քէրէ Պողազ իչինտէն զիկզակ քէօրիւյէ գատար էնմէք, սօլուգ ալմագսըզըն թէքբարէն Պէպէյէ գատար չըգըպ թէքբարէն ալաղը էնմէք վէ եինէ զիկզակ եօգարը չըգըպ քէօրիւյէ պիր տահա սէֆէր իթմէք, վէ պու գատարը քեաֆի օրմամըշ տըր կիպի ագշամարը եինէ Ռումէլի վէ Անատօլու սեվահիլինի սէրամլայարագ Պողազտան եօգարը չըգմագ, Ալիմ Ալլահ տայանըլաճագ շեյ տէյիլ տիր։

Պիր տէ օ կէնճ վաբօրլար, պաղը տուրմուշում կիպի կէլիպ պէնի կէչտիքլերինտէ, եիւրէյիմտէն դան կիտէյօր։

Հէլէ հեր պիր իսքէլէյէ եանաչարագճա, միշմէրիլերին, ատէթա իքքարհլա էլլերինի եօգարը գալտըրըպ, «վա՛յ, պու վաբօրա՞ մը գալտըգ» սէտիքլէրինի իչիթիքճէ, ա՜հ, պիլմէզսինիզ քի նէ՞ գատար ֆենաալշը յօրըմ. ատէթա իւզէրիմէ պայկընըգ կէլիյօր։

Պիլիրմ քի պէնտէնկի թէքբարէն կէնճլիք հալինէ օգամագ իչուն նէ՞ պէօյիւք հիմմէթլերտէ պուլունընյօրսընը. եիւգիմի կէօզիւմի պօյայայարագ ֆագը գուլարընը շիրին կէօսթէրմէյէ չալըշյօրսընը։

Ֆագաթ ֆախտէսի եօգ, էֆէնտիմ, իսթիթիյարանտրմ, քէօհնէլէնտիմ, պիթիտիմ, արթըգ չալըշաճագ թագաթըմ գալմասը։

Մէրհամէթ իտէն, միւսաատէ պույուրուն տա հիչ տէյիլ իսէ պիրազ խըտմէթիմ խաֆիֆէնտէն։

Պիւսպիւթիւն պէնտէնիզէ իզն վէրին տիմէյէ տէ ճէսարէթ իտէմէմ։

Բարա վէրտինիզ պէնիմ իչիւն, պիլիյօրում, վէ պիւսպիւթիւն ճանընմ չըգանա տէկին պէնի չալըշըրմայա հագգընըզ վար տըր։

Պունըն իչիւն բաղիյիմ, հիչ տէյիլ իսէ անպար մէմուրիյէթինտէ գուլլանըն պէնտէնիզի. եախօտ պաչգալարընա սաթըն տա կէմի վէ մավունա չէքէյիմ, չէօք թաչըյայրմ, գատերիմ նէ իսէ օ օլսուն տա, չու Պողազ իչի սէֆիրի զահմէթինտէն վէ միւհթերէմ միշլեթերիլերինիզին իքքարհընտան գուրթուլայրմ, վէ սայէնիզտէ, արթըգ ճիւզի քիւլի բահալըզա նահի օլուպ, էօմրիւմիւն պագը գալան կիւնլերինի տէ, սատատէթինիզէ տուա իսէրէք կէչիրէյիմ։

Մէրհամէթ իտէն, էֆէնտիլէրիմ, չու իսթիյար սինինմտէ, այագլարընընգա գաբանարագ բէճա խտէյօրըմ։

ֆագըր պէնտէնիզ
քէօհնէ Ն. 1 Լ-ը

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Լօնտրա 5 յուլիս

Շիմտիյէ գատար մալիսմ օլան ինթիխապտա 89 մուհաֆազաքեար, 11 իսնիսնթաթ վէ 61 կլատսթօն թարաֆտարը ինթիխապ օլընմըշլար տրը։ Մուհաֆազաքեարլար՝ 9, վէ իսնիսնթաթլէր 1, վէ Կլատսթօն թարաֆտարանը 18 մէպուսլրգ մալամը գազանմըշլար տրը։

Պէրլին 5 յուլիս

Իքի տէմիրեօլ գաթարը եէքտիկէրինէ չաթարագ, 20 քիշի խաֆիֆ վէ աղըր սուրէթտէ եարալանմըշլար տրը։

Քրիսթիանիա 5 յուլիս

Մէճլիսը մէպուսանընը մազպաթասընա ճէվապէն Շուէտ-Նորվէկիա գրալը՝ այրճա Նորվէկիա գօնսօլոսլրգալարը թէէսիսինէ տաիր մէճլիսը մէզքուրընը վէրտիկի գարարը թասսիգ իթմէյէք գարար վէրմիշ օլարաղը պէյանընը իթմիշ տիր։

Բէչթա 5 յուլիս

Մէճլիսը մէպուսանտա Մանտոռիսթան բէիսը բուհանիսի Մենսէնեէօր Վացարի՝ Խրիսթիյանլարլա եահուտիլէրին մուխթէլիֆ իպտիվանլարը մէսէլէսի հագգընտա պիր նուրգ իյրատ խառաբ, Բաբանընն պու մէսէլէյէ միւտահէլէ իթմէսինի պէյան իթմիշ տիր։ Մէզքուրնանդրը՝ բուհանի միւարէէյէնին թէքլիֆ իթտիկի ուսուլին գապուլի միմքին օլմասըզընը, վէ լաքին 1869 սէնէսի գանունը հագգընտաքի թէֆսիր վէ միւթալեասը նազարը տրգգաթա ալընաճաղընը պէյան իթմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւնքի նիւսխէմիզտէ պէյան իթտիկմիզ իւզրէ Բաթրիգ Ամնն. Տ. Խորէն Սըրգան հազրէթլերինին էյան նամիզած օլմասը հասէպիյլէ, Բաթրիգխանէ գարուքէհասը Ֆրէնկեան սաատ. Աբրահամ էֆ. Բաթրիգը միւարէէյէ հազրէթլերի Թարաֆընտան տիւն Մապէյնը Հիմայունը Միւլիւքանէյէ ազիմէթ իսէրէք Պայրամ միւնասէպէթիյլէ բէսմը թէպրիքի իյֆա իթմիշ, վէ սեր գուրէնալ հազրէթը Շէհրիյարի աթուֆ. Հաճի Ալի պէյ էֆ. հազրէթլերի Թարաֆընտան իլթիֆաթը ֆէվգէլադէյ իլէ գապուլ օլընտրգտան սօնրա Մապէյնը պաչ քեաթիպի տէվլ. Սիրէյա վէ եավէրը էքրէմ տէվլ. Տէրվիշ բաչալար հազարաթընը զիյարէթ էյլէմիշ տիր։

Պատէհու Աբրահամ էֆ. զաթը հազրէթը Սատրազամի իլէ վիւքէյլի ֆիխամ հազարաթընը զիյարէթ խէրէք իթթիֆաֆը ֆախրա իլէ գապուլ օլունարը կիպի, պու կիւն տախի տիկէր պաղը վիւքէյլայա բէսմը զիյարէթի իյֆա էյլէյէճէք տիր։

Կրօն. Ժողով տիւն Բաթրիգխանէյէ Յովհաննէսեան Դեր. Տ. Գրիգորիս Սըրբազանընն Ատենապետութիւնը թաթընտա ադը իճթիմա խտէրէք, պաղը խուսուսի վէ զէվճ ու զէվճէճ մէսէլէլերիյլէ իթթիղալ իթմիշ տիր։

* * *

Գայէրիյէտէ պիր վանքտա պիր սէնէ միւտտէթլէ Ապաշխարութիւն ճէզասընա մահքիմ օլմուշ օլան Արզումանեան Տ. Ստեփան վարդապետին իչպու միւտտէթը ճէզասիյէսի պու քէրրէ խիթամ պուլմուշ օլարաղընընտան, տիւնքի Կրօն. Ժողով՝ բահիպը մուահիլէյէին՝ իյֆաթի վազիյֆէյի բուհանիյէսինէ եէնիտէն պէտ վէ միւպաչէրէթ իթմէսինէ միւսաատ իթմիշ տիր։

* * *

Սիվասըն Գալու մաղարա նամ գարիյէի էհալիսինտէն պիր գաչ քիմսէնէ գարիյէի մէզքուրէ քիլիսէսի իչուն եաբարըմը օլարաղընը Ս. Աստուածածին վէ Խաչելութիւն վէ Մկրտութիւն պատկերլերինի տիւն Կրօն. Ժողովա թագիմ իթմիշ օլմաղա, մէճլիսը մէզքուր՝ զիքր օլընան թաավիրլերի՝ էրմէնի քիլիսէի գաիտէսինէ մութաալլգ կէօրէրէք, Օծում այնի իճրա իթմէք իւզրէ մէզքուր պատկերլերի քէօչլերինէ կէօնտէրմէյէ միւսաատ իթմիշ տիր։

Տնտեսական Խորհուրդ աղալարընընն էքսէրիսի տիւն կէչմիշ օլարաղընտան, հազըր պուլընան աղալարը՝ ադը իճթիմա իթմէյիպ, անճագ պաղը մէսաիլի սուրէթը իսթիհսախյէտ թէպգիգ իթմիշլեր, վէ կէլէճէք չարչէնպէհ կիւնիւ Գալաթատա ադը իճթիմայէ գալար վէրմիշլեր տիր։

* * *

ԱՆՈՒՇ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսարանի Ս. Էջմիածնի Ս. Գրիգորեան Մայր Տաճարի Ս. Սեղանի Ս. Գանձի Ս. Գրիգորեան Ս. Գանձի Ս. Գրիգորեան Ս. Գանձի Ս. Գրիգորեան

ԳՕՂԷՐԱՅԱՆ ԴԱՐՐԸ

ԹԷՏԱՊԻՐԸ ՍԸՀՀԻՅԷ

Աթբպպաի հաղիգաի Օսմանիյէանն Տօղթ. Ֆրլդի պէյ թարաքիտան գօղէրայա գարը իթթիհազը լազմ կէյն թէտապիրը սըհհիյէյ տաիր գալէմէ ալընմըշ օյան պիր մէգալէ՝ չայանը միւ թալէա օլորընտան, պէր վէճը պիի նագլ ու ատրճի միւնասիպ կէօրիւմիւշ տիր.

Ճէնապը Հագդ՝ մէմալիքը Շահանէյի հէր տիւրլիւ աֆէթատէն մնասուն պուլյուրընը։

Բուսիանընն պաղը մահալլէրինտէ գօղէրա իլլէթի զուհուր իթտիկի ճիհէթլէ, օղ պապատէ պիլինմէսի լազմ կէլէն պաղը մէվատտ պէր վէճը աթի պէյան օլընը.

Պու իլլէթը միւտիհէ տախի քեաֆֆէի պուլաշըգ իլլէթլէր կիպի դ--էլ Լէրէ-ը թապիր օլընան վէ Մ. Դօխ թարաքընտան քէշֆ իտիլէն պիր նէվ միգրոպ նէթիճէսի օլորընտան, էսասը թէհֆիֆուզ՝ միգրոպն միւնթէշիր օրմանասը վէ պուլընտըղը մահալտե տէրգապ մանվ իտիլմէսի քէյֆիյէթլէրինտէն իպարէթ տիր։

Միգրոպն էթրաֆա միւնթէշիր օրմանասը իչին թէհարէթը (թէմիզլիք) սըհհիյէյէրի չիպէհ իտիլէն մէմալիք միվարեսանթնա գարը գարանթինա գօրտոնլարը վաղ իտիրմէք լազմ կէլտիկի կիպի, կէրէք գարանթինախանէլէրտե վէ կէրէք սիր իյճատարտան օյան թիթսիս տէթիլերի վարթասը։ Միգրոպ հավի օրապլիճէք քեաֆֆէի էշեա թէմիզլէնմէլի տիր։

Հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ Դավագ ճիհէթինէ Բուսիանան կէլէճէք սֆանն իչիւն գարանթինա գօրտոնը վաղ իթտիկի կիպի, միգրոպարը մանվ իտէճէք վէսաիթին էն միւքեմմէլի օյան թիթսիս աթթի տախի թէտարիք իտիրմիշ տիր։

Շէհրիմիզին թանզիֆաթը պէլէտիյէսի տէրէճէի մաթրուպատ օրյուպ, հէլէ թէրգօս սույը իլէ սագազարընը պուլանմագտա պուլընմասը՝ եազ մէվսիմինտե վէ խուսուսիյէ պէօյլէ սրհհէթը ումումիյէ իչիւն իհթիմամաթը ֆէվգէլատե իգթիլգա իտէն վագթարտա պիհագգրն թէշէքքիր օլընանագ ահվալտէն տիր։

Գօղէրա էմնասընտա էֆիրասը էհալի՝ ֆէվգէլ հատտ տըզգամ իւզրէ պուլընըպ, հրգիզը սրհհէթ գավախտինէ հարֆիյէն բիայէթ իթմէյէ սայ իթմէլի տիր. չինքի պիր չէհրին նէզոֆէթ վէ թէհարէթի կէրչի պէյէտիյէսինն սարքը մէսահ իթմէսինէ վապէսթէ իսէ տէ, էֆիրասը էհալի հրգիզը սրհհէթէ բիայէթ իթմէյերէք թէհարէթը ֆէնինիյէյէ տիգգամ իթմէզ իսէ, պիթթապ պէյէտիյէնին սարգ իսէ ճէկկի մէսանինն բէք չօղը սէմերէսիզ գալը։

Լաքին էկէր էֆիրասը էհալի հրգիզը սրհհէթէ բիայէթ իտուպ, նէզոֆէթ վէ թէհարէթը ֆէնինիյէի գաթէյէ վէ պէյթիյէրինի լայը-գըյա մուհաֆազա իթմէյէր, պիլաքիս մէմուրիյնը պէյէտիյէյէ իհթիյաճտան վարէսթէ գալընը։

Պու ճիհէթլէ սոսլ էֆիրասը էհալի՝ պու կիմլիյերտե ֆէվգէլատե սըզգամ վէ իհթիմամ իւզրէ պուլընմասը տը, թա քի հիւքիմէթը Սէնիյէնին թէչէպպիւսաթը թէհաֆֆուզքեարանէսի սէմերէսար օլսուն։

Շիմտի թիւտա նէքէրտե պիր մահալտե գօղէրա զահիր օլսըղը հալտե էֆիրասըն նէ եօլտա թէտապիրե թէչէպպիւս իթմէսի լազմ կէլտիկինի թաֆսիլ իտէլիմ։

Շեօյլէ քի, պու կիպի մահալտե հէր քէս՝ միթատտան զիյատե հրգիզ իւս սրհհէ գավախտինէ թէվֆիգը հարէքէթ իթմէյէ սայ իտուպ, հէր տիւրլիւ իհբաթատան (էօչիւսիպզիքտէն) իհթիճապ իթմէլի տիր։

Խուսուսիյէ եէյէճէք վէ իչէճէք չէյլերճէ ֆէվգէլատե տըզգամ իւզրէ պուլընմաը տը։ Գօղէրա միգրոպը՝ ինսանըն վիճուտնէ միյատե վէ պաղրըսագ թարիդէյէ տախիլ օլորընտան, միյտե վէ պաղրըսագ իւֆիլնէթլէրինտէն տերէճէլի զայէտե սագընըլըպ միյտե յի պօռաճագ վէ խուսուսիյէ պաղրըսագ իւֆիլնէթի կէթիրէճէք չէյլեր եէմէքտէն սագընըմասը տը։

Մէսէլա խամ վէ եախօտ խարը օրմուշ վէ ալէյհուսուս չիւրիմիշ մէյվէ վէ սէպզէվաթ եէմէմէլի վէ ջրբա վէ թաթը շարապ վէ գայըսը խօշապը վէ սաիրէ կիպի խոհալը տավէթ իտէն չէյլերտէն զիյատեսիյէ չէքինմէլի, բութուպէթի մահալտե օթուրմայընը գարապալընդը եէրլերէ սօգուրմամասը. երքէն եաթընայ երքէն գալգմագ, վիճուտը եօրանագ չէյլեր իլէ իշթիղալ իթմէմէք, խըրսլանմայա սէպէպ օլաճագ ահվալտէն չէքինմէք՝ պիրինճի տէրէճէտե տըզգամ օլընաճագ խուսուսաթտան տը։

Մաիմ օլորընը իւզրէ, գօղէրա միգրոպը էն զիյատե սու իլէ վիճուտե կիրտիկինտէն, իչիլէճէք սուլարա զիյատե տըզգամ իթմէլի, միմքին օլորընը գատտար սաճ վէ թագէ սու պուլուպ գայնաթտըգտան սօնրա իշմէլի վէ եախօտ իչինե ճիպի գօնեագ գաթմասը։ Վիճուտն թէմիզլիկինե զիյատեսիյէ տըզգամ իտիպ, հէր խուսուստա օլորընը կիպի պու պապատե տախի հրգիզը սրհհէթ գավախտինե բիայէթ իթմէլի։

Վէսայտի մէգքիւբէյէ թէվֆիգը հարէքէթ իտէն զամ՝ եալընընը մէնֆաաթը զամէյէ վէ շախսիյէսինե խըզմէթ իթմիշ օլմագ։ Չինքի գօղէրա՝ պուլաշըգ պիր իլլէթ օլորընը, միւպթէլա օյան ատատ՝ եալընընը քէնտիսինի էօլիւմ թէհլիքէսինե կիրիֆթար իթմէքլէ գալմայընը, պէլքի պուլընարընը ճէմիյէթ արասընտա տա խասթալընընը եայընմասընտա սէպէպ օլարագ էթրաֆընտագքիյերի տախի տիւչարը թէհլիքէ էյլեր։

Պու ճիհէթլէ հրգիզը սրհհէթ գավախտինի նէֆսինե թաթպիգ էյլեյէն շախս՝ հէյեթը իճթիմանիյէնին մէնֆաաթը միւղթերէքքի սրհհէյէսինե պիրիթիլ խրտմէթ իթմիշ օլուր։ Հագիգաթեն էֆիրասընը քեաֆֆէսի կէրէք քէնտիսինտե վէ կէրէք իդամէթկեահրյա եվլատ ու այընտա հրգիզ լուս սրհհէ գավախտինի լայըգըյա իճրա վէ թաթպիգ իտէն պիր էհտիսե դօղէրա իլլէթի բէք կիճլիքքի եայըրապիրը։ Պու կիպի ահվալտե էֆիրասը էհալինն տըզգամը՝ ումումա պիր պէօյիք խրտմէթ, վէ ատի պիր տըզգամ-սըզգընը՝ ամմէյէ ապմ պիր ֆէյտ-քէթ օլուր։

Ահվալը ատիյէտե հիչ պիր տըզգամը մախսուսէյէ չայան օլմայան ճիւզի պիր խոհալ վէ միւլայիմիք՝ գօղէրա էնմասընտա ֆէվգէլատե ճալիպը նազարը տըզգամ օլուպ, տերհալ տէֆի չարէսինէ պագմընը տը. չինքի միւլայիմիք հալի՝ պաղրըսագլարտա ճիւզի պիր իւֆիլնէթի իլէ պիրիքքի օլորընտան վէ գօղէրա միգրոպը տախի իւֆիլնէթի պաղրըսագլարտա գօյայընգա չօղալը վիճուտե եայընմասը իհթիմալի պու սուրէթտե արթընընտան, պու պապատ ֆէվգէլատե տըզգամ իւզրէ պուլընմասը տը։

Գօղէրա էնմասընտա էն ատի պիր միւլայիմիք, էն ուֆագ պիր խոհալ վուգուդունտե՝ ինսան տերհալ իչի կիճիւ թէրք իտէրէք թէհատվի իլէ մէչղուլ օյմասը տը։ Պու պապատ հէր քէսին գօղայընգա միւլաճաաթ իտէճէկի թէհատվիր՝ պէրվէճճը աթի պէյան օլընը։

Շեօյլէ քի, քէնտիսինտե ճիւզի միյատե պօղռագլընը վէ միւլայիմիք կիպի պիր հալ հըսսս խէն զամ՝ տ'ըհալ բէրհիզէ պաշյայընգ ---ԷՐ-ը-Ռ ԿԸ Պ-Ռ-Ռ տէնիլէն իլաճտան պիրէր կրամընգ բաքէթլէրտէն միւլայիմիք հալի միանտէքի օլընճայա տէկին 2 վէ 3 վէ 4 թանե գատտար ալմասը տը։ Զիքը օլընան իլաճ պէյն էլ ումումի Պիամութ թօզու տէնիլէն մատատէն իպարէթ օրուպ, ֆէվգէլատե էհվէն տիր։

Պիամութ իսթիմալինտէն սօնրա չայէտ միւլայիմիք քէսպը իրֆիֆէթ իթմէյէճէք օլուր իսէ, Բ---Ռ-ը ՑՕՎ- տէնիլէն իլաճտան 2 պուղտայ մըզտարընտան 4 վէ հանթթա 5 վէ 6 պուղտայ մըզտարընտա գատտար խթիմալ օլընապիլիր, վէ եախօտ տատա ատատ պիր թէտպիր օրմագ իւզրէ ատի ափիօն ըուհընտան պիր ֆինճան չէքերի սու իչինէ 5-10 տամլա գօնըրարագ իչիլիր։

Շայէտ թէտապիրը մէգքիւբէտէն սօնրա եէնէ խոհալ տէվամ վէ իշթիտատ իտէր իսէ, պիր թարաֆտան ատի չայ տէրտունինէ ճիպի գօնեագ վէ եախօտ բօմ տէնիյէն մատատէն գաթընըպ խասթայա լչերիլիր, վէ պիր թարաֆտան տախի միւտավաթը սաիրէի լազընդյի տերհալ իճրա իթմէք իւզրէ պիր թապպպ ճէլպ օլընը։

Մէգալէմիզի ամբրպպա իչիւն եազմագտա օրմասընընդզտան, պու պապատ նէ եօլտա խաթթը հարէքէթ իթթիխազ օրընճաճը հագգընտա իթթահ մալիումաթ՝ սատատրմընը խարիճինտե տիր։ Անճագ օգույանլար՝ պու պապատ տախի ումումի պիր ֆիքր ալմագ իչիւն մալիումաթը միճմիրլէի ամիյէյի իթթա իսէլբէգ։

Գօղէրա իլլէթինտե թասլիպլն իթթիխազ իտէճէկի միւտավաթի՝ սուրէթը մախսուսէտ խասթանընը գուվվէթ վէրիճի իլաճլար վասրթասընը գօղէրայա մուգավէմէթ իթմէսինէ ճահտ իթմէքտէն իպարէթ օլուպ, պու պապատ խասթանընն եաչ վէ վիճուտի վէ միդտճ վէ ահվալը սաիրէսի նազարը տըզգամ ալընարագ թէրթիպպաթը միւնասիպ էյէ մուգապէլէի իլլէթէ չալընընը։ Պիր թարաֆտան տախի գանընը տէվէրանընընն հիւսնիւ սուրէթլէ հուսուլինի թէէմին վէ ֆէվգէլատե սօսմագտա պուլընան վիճուտը էլտէն կէլտիկի գատտար ըսրթմագ իչիւն էթրաֆը պէտէնէ միւնասիպ ըուհլար սիրիլիպ, էկէր թէտապիրը մէգքիւբէ քիֆայէթի իթմէյէճէք օլուր իսէ, վիճուտա տերի ալթընտան իճապընա կէօրէ մունասիպ պիր մըգտար քեաֆիրի վէ եախօտ էրթ -Ի-Ջ-ը-ռ-Ի չիրինկա օլընը։

Հաթթա իգթիղասընա կէօրէ, սիյան գան տատարլարընա պիկ՝ եաբընըգ պիր հալ քէպ իթմիշ օրան գանը հալը ապիսինէ կէթիրմէյէ մէտար օրմագ իւզրէ էսրէ-ը ԿԸ -Ի-Ջ-Ի մահլիլի չիրինկա իտիրտիկի վագը տը։

Իշթէ գօղէրայա թութուլանարա խուրիճէք միւտավաթընը գավատը ասիյէսի նէյէ միպթէնի օլաճաղը՝ խուլասաթէն պէյան օլընը։

Շիմտի պիր ազ տա խասթայա պագանլարընը նէ կիպի թէտապիրէ իշթիղալ իթմէյերի իգթիղալ իթմէսինէ պահս իսէլիմ։

Գօղէրայա թութուլան քիմէ՝ տերհալ իսթիլաթտան մէն իտիլիպ, եալընընը խրդմէթինտե պուլընաճագլար իլէ թապպպտէն պաշգա քիմէ եանընա կիթմէմէլի տիր։ Խասթանընը գուլանտըղը քեաֆֆէի էշեա՝ սթիտե զիքը օլընաճագ քիս գօգուրը տէֆ իտիճի (-ԷՐԻ-ԷԲԻ-) էճզա իլէ թէմիզլէնմէլի տիր։ Խուսուսիյէ խասթանընն բիսլիյի՝ գաթի պիր սուրէթտե բիս գօգուրը տէֆ իտիճի վէսսիմէլէ մուամէլէ օրընը, պատէհու մէմիայա աթընմալը, վէ խասթանընն մէմիասընա պաշգա քիմէ կիթմէմէլի տիր։ Պունտան պաշգա հէր պիր մէմիա՝ այրընճա բիս գօգուրը տէֆ իտիճի էճզա իլէ թէմիզլէնմէլի տիր։

Խասթանընն գուլանտըղը գաղ տէրունինէ էվվէճճէ բիս գօգուլը տէֆ իտիճի պիր մահլիլ գօյմագ վէ պատէհու խասթանընն խրամէթինէ վէրիրմէք իգթիղա իտիր։

Բիս գօգուրը տէֆ իտիճի մէվատտրն էն մէշհուրարը վէ էն զիյատե իչէ էրվերիչլիերի պէրվէճճը աթի թատատա օլունը.

Զաճը գըպրը,
Զաճ եաղը,
Ասիա ֆէնիք,
Բէզաղ, եանի ասիա ազոթիք,
Ասիա թիմիք,
Բիրէճ գայմաղը,
Ազոսիլիմէն,
Բէրմանկանաթ տը բօթաս։

Պունարատան զաճ եաղը՝ 100 տիրհէմ սույա 1 տիրհէմ գօնուլը։

Բէզաղ վէ ասիա ֆէնիք վէ ասիա թիմիքտէն 100 տիրհէմ սույա 5էր տիրհէմ գօնմաը։

Զաճը գըպրըստան սույը 8 գրամինա 1 գրամ վաղ օրունը, եանի 8 տիրհէմ սույա 1 տիրհէմ գաբրարրընը։

Բէրմանկանաթ տը բօթաս իլէ, ազոսիլիմէնտէն 1000 տիրհէմ սույա 1 տիրհէմ վաղ օրունը։

Բիրէճ գայմաղը թապիր օլընան մատատ՝ տօղրուտան տօղրույա օրտուղը կիպի գուլանընը, մէմիալրա վէ սաիր բիս գօգուլը եէրլէրէ սէրբիլիր։

Բիս գօգուրարը տէֆ իտիճի օյան պալէատեքի մատատէլերտէն էն միւէսսիրլերի՝ բէրմանկանաթ տը բօթաս մահլիլի իլէ ազոսիլիմէն մահլիլի իսէ տէ, անլերտէն պիրինճիսի զայէթ պահալը վէ իբինճիսի բէք զիյատե դէհիրլի օրտուղընտան, էքսերիյէթլէթ իսթիմալ օրունմամագտա տըրրար։

Հէմ ֆիյաթճա էհվէն վէ հէմտե իսթիմալի թէհլիքէսիզ օրուպ հէր ճիհէթլէ իսթիմալե էլվերիշլի օյան վէ պունատան պաշգա հէր եէրտե սուհուլեթլէ պուլընան՝ ասիա ֆէնիք իլէ քիրէճ գայմաղը օրուպ, զաճը գըպրը տախի քէսրէթլէ իսթիմալ օրունմագտա տըրր։

Իչիլէ թէրքիպաթը պալէատե թաֆսիլէն արդ օլընան մարիզզիքը բիս գօգուրարը տէֆ իտիճի մահլիլատտան հէր կիւն իբի իչ տէֆճա մէմիալատտան տէօքմէլի վէ խասթանընն հէր պիր էշեասը լրա տատա պիր պէիս եօգ տըրը. պու կիպի մէգալէլերտե մուհթասար օյմագ մէգիյէթինտէն գիյատե, թաֆսիլաթը վէ պաղը պահսըար միւքէրրէրէն եազըլը պուլընմագ գուսուրը էվվէա տըր։

Հաֆբդ Ազահ գօղէրա սալինը զուհուր իտէր իհթմէդ, էվվէլա խանէխին պատանա իհթիրիպ, մէմնշարտա վէ մուսլուգ թաշտրընա վէ մամթագա վէ սաիրէ եօղրընա կիւնտե էն ազը իբի քէրրէ 100տե 5 ասիա ֆէնիք մահլիլիս տէօքսիրմէլի վէ եախօտ զաճը գըպրընն 1 գրյէսինի 9-10 գրյե սուսա էրիտէրէք պու մահլիլի գուլանմաը։

Ցէրգագ Տէրգօս սույը վէ խալգալը վէ Գրրգ-Զէյմէ վէ սաիրե սուլարը կիպի սուլարընն հէր հանկըսընտան իչմէքտե իսէ, պատէմա եէնի գալայը պիր գապատա գայնաթմագարընն իչմէմէլի վէ քիմէյէ իչիրմէմէլի։

Իհթիյաթտա իֆրաթ օյմագ իւզրէ ինան՝ նէ ադրընա վէ նէ տէ էվինէ մէյվէ տէնիլէն չէյլերտէն հիչ պիրինի գօյմամաը։

Խանէնին սուֆասընա վէ օտալարա տախի կիւնտե իբի տէֆա զիքը օլընան մահլիլլերտէն պիրիսինի սէրբմէլի վէ պիր չօղ քիրէճ գայմաղը ալըպ քիչիւք քիչիւք թապպպտա տէրունինէ գօյարագ խանէնին էօթէսինե պէրիսինե վէ պաչընճա մէմիալարա վաղ իթմէլի։

Միմքին օրտուղը գատտար եիքէք մահալտե իգամէթ իթմէյէ չալընընը, օտալարընն հէր կիւն ճամարընը այընարագ սիբրրիմէլի։

Իլլէթ վար տէյու պուլաչմագտան գօղագարագ սապահանի ագշամա գատտար էվտե օթուրմայը ատէթ իթմէյիպ, պիլաքիս հէր կիւն հավա ալմագ իչիւն չէգրպ տօլաչմայը վէ լաքին գահվէխանէ վէ գաղինօ վէ բազար կիպի գապապալընը օյան եէրլերէ կիթմէմէլի։

Մուամէլաթը զամէյէտե թէրաշ վէ խէյեճան կէօթէրմէյիպ, ֆիքր վէ զիհն բահաթլընընը միմքին օրտընը գատտար էյլէյէն պիր Միսլամ՝ թէհարէթը միթատտէսինէ բիս գօգուլարը տէֆ իտիճի պաղը մէվատտ իսթիմալինի իլավէ իտէճէք օլուրսա՝ միգթա-զիյաթը սիրբեի ֆէնինիյէնին քեաֆֆէսինի իճրա իթմիշ օլուր։

Օգույանլարատան էքսէր զէվամ՝ թէտապիրը մէգքիւբէնին հիյնը թաթպիգինտե իհթիմալ քի մէսաիլը թըպպիյէ իլէ մէչղուլ օրմամտըրընան նաչի տիչարը միչքիլաթ օրմագ վարիրը խաթթը օրտուղընտան, մէգալէմիզի խիթամվէրմէզտէն ագաէմ թիտա նէքէրտե գօղէրա տարիրնը էմնասընտա նէ կիպի թէտապիրե միւրաճաաթ իթմէք լազմ կէլտիկինի թէֆէրրուաթը-յա պիր տահա արդ իտէլիմ։ Պու կիպի ահվալը ֆէվգէլատէնն պահս իտէր իբէն թէքբերրիւատե պուլընմագ վէ իչին թէֆէրրուաթընա կիրիչմէքտե պիր պէիս եօգ տըր. պու կիպի մէգալէլերտե մուհթասար օյմագ մէգիյէթինտէն գիյատե, թաֆսիլաթը վէ պաղը պահսըար միւքէրրէրէն եազըլը պուլընմագ գուսուրը էվվէա տըր։

Հաֆբդ Ազահ գօղէրա սալինը զուհուր իտէր իհթմէդ, էվվէլա խանէխին պատանա իհթիրիպ, մէմնշարտա վէ մուսլուգ թաշտրընա վէ մամթագա վէ սաիրէ եօղրընա կիւնտե էն ազը իբի քէրրէ 100տե 5 ասիա ֆէնիք մահլիլիս տէօքսիրմէլի վէ եախօտ զաճը գըպրընն 1 գրյէսինի 9-10 գրյե սուսա էրիտէրէք պու մահլիլի գուլանմաը։

Ցէրգագ Տէրգօս սույը վէ խալգալը վէ Գրրգ-Զէյմէ վէ սաիրե սուլարը կիպի սուլարընն հէր հանկըսընտան իչմէքտե իսէ, պատէմա եէնի գալայը պիր գապատա գայնաթմագարընն իչմէմէլի վէ քիմէյէ իչիրմէմէլի։

Իհթիյաթտա իֆրաթ օյմագ իւզրէ ինան՝ նէ ադրընա վէ նէ տէ էվինէ մէյվէ տէնիլէն չէյլերտէն հիչ պիրինի գօյմամաը։

Խանէնին սուֆասընա վէ օտալարա տախի կիւնտե իբի տէֆա զիքը օլընան մահլիլլերտէն պիրիսինի սէրբմէլի վէ պիր չօղ քիրէճ գայմաղը ալըպ քիչիւք քիչիւք թապպպտա տէրունինէ գօյարագ խանէնին էօթէսինե պէրիսինե վէ պաչընճա մէմիալարա վաղ իթմէլի։

Միմքին օրտուղը գատտար եիքէք մահալտե իգամէթ իթմէյէ չալընընը, օտալարընն հէր կիւն ճամարընը այընարագ սիբրրիմէլի։

Իլլէթ վար տէյու պուլաչմագտան գօղագարագ սապահանի ագշամա գատտար էվտե օթուրմայը ատէթ իթմէյիպ, պիլաքիս հէր կիւն հավա ալմագ իչիւն չէգրպ տօլաչմայը վէ լաքին գահվէխանէ վէ գաղինօ վէ բազար կիպի գապապալընը օյան եէրլերէ կիթմէմէլի։

Մուամէլաթը զամէյէտե թէրաշ վէ խէյեճան կէօթէրմէյիպ, ֆիքր վէ զիհն բահաթլընընը միմքին օրտընը գատտար էյլէյէն պիր Միսլամ՝ թէհարէթը միթատտէսինէ բիս գօգուլարը տէֆ իտիճի պաղը մէվատտ իսթիմալինի իլավէ իտէճէք օլուրսա՝ միգթա-զիյաթը սիրբեի ֆէնինիյէնին քեաֆֆէսինի իճրա իթմիշ օլուր։

Օգույանլարատան էքսէր զէվամ՝ թէտապիրը մէգքիւբէնին հիյնը թաթպիգինտե իհթիմալ քի մէսաիլը թըպպիյէ իլէ մէչղուլ օրմամտըրընան նաչի տիչարը միչքիլաթ օրմագ վարիրը խաթթը օրտուղընտան, մէգալէմիզի խիթամվէրմէզտէն ագաէմ թիտա նէքէրտե գօղէրա տարիրնը էմնասընտա նէ կիպի թէտապիրե միւրաճաաթ իթմէք լազմ կէլտիկինի թէֆէրրուաթընա կիրիչմէքտե պիր պէիս եօգ տըր.

Խուսուսիյլ իլչէթին սիրայէթինէ մանի օլուր տէյու պոչ եէրէ պիր թագըմ իլաճլար իսթիմալինէ գալ-գէլմայըպ, արզ օլունան թէտարիրտէն պայգա, թապիպլին՝ իգիթիգսընա կէօրէ թավսիյէ իտէճէյի խուսուսաթտան գայըրյա իթիպար իթմէմէլի։

Եէմէք վագթլարընը թային իտուպ, մունթազամէն հէր կիւն օ սաաթտա եէմէյէ չալըշմալը վէ ինթիյաթ օլարադ եվտէ պիր մըգտար պէգմուրթ իլէ աֆիյօն բուհը պուլունտըրըպ, ճիւղի պիր մըգտար ամէլ էսէրի կէօրիւնիւր կէօրիւնմէզ, մէվճուտ օլան պէգմուրթտան պիրէր սաաթ արա իլէ 1էր կրամ ալարադ, 3, 4 վէ հաթթա 6 կրամ դատար ալմալը, վէ շայէտ պունըն թէէսիրի կէօրիւլմէզ իսէ աֆիյօն բուհընտան պիր ֆինճան չէքէրլի սույա 5 տամլա տամլա թըպ իչմէլի վէ եարըմ սաաթ սոնրա եինէ 5 տամլա ալմալը։ Էկէր պունըն իւզէրինէ տախի ամէլ տուրմայաճադ օլուրսա, տէրհալ պիր թապիպէ միւրաճաաթ իտուպ թէտավիրը թըպպիյէսինին նէթիճէսէզիյը օլմասընը ճէնապը Հագդտան թագարրու իթմէյի։

ՏՕԳԹ. ԽԸԼԳԻ

ՎԱԿՆԷՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

«Թ-ՆԻԷՕՅՂԷ» «Լ-ՕՀԷՆԷՐԷՆ» «Բ-Ը-Է-Ի-Լ»

(Տէ-Նէ-Ի Նէ-Բէ-Գ-Ը-Ն Ռէ-Լ-Ի Է-Ի-Բ-Ի)

Երկրորդ ներկայացումը տրուեցաւ ի 18 մարտ. նուազ ծիծաղեցան այս անգամ, բայց աւելի սուլեցին։ Երրորդը տեղի ունեցաւ ի 24 մարտի, կիւրակէ օր մը։ Ցոյժ բազմաթիւ էին հանդիսականք. թատրոնին հասոյթը լման հաւաս, բայց ազմուկը այն աստիճանի էր որ քիչ մնաց ներկայացումը պիտի դադարէր։ Այս ներկայացման էր զի Մէ-թէրնիք իշխանուհին, զայրանալով ունկընդրաց վարմունքին դէմ, հոդմանարը կոտրեց։

Սոյն փոթորկալից երեկոյթին երկրորդ օրը Վակնէր ուղղեց հետեւեալ թուղթը թատրոնին ամօրէնին։

«Պարոն Տնօրէն,

«Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի դէմ եղած ցոյցերը համոզեցին զիս թէ որքա՜ն իրաւունք ունիք, ի սկզբան գործոյս, երբ դիտել կուտայիք ինձ թէ երգարիրութիւնս ոչ պարերգ ունի եւ ոչ այլ տեսարանական պարագաները որոց թատրոնիդ յանախորդները սովորած են։

«Կը ցաւիմ զի երգախաղիս տեսակին պատճառաւ չկրցի սոյն պահանջմունքը գոհացունել։ Իսկ արդ ուրիշ պատուաբեր բան չեմ կարող ընել բայց միայն եւ առնուլ երգարիրութիւնս, քանզի նորա դէմ եղած հակառակութեան սատկութիւնը չներեր ունկընդրաց որք կուզեն լսել զայն՝ պէտք եղած ուշադրութիւնը ընել զայն գնահատելու համար։

«Կեցցէ՛ք այս որոշումս հաղորդէիք Վսեմ. Նախարարին։

«Ընդունեցէք, Պարոն Տնօրէն, եւն.

«ՐԻԽԱՐԴ ՎԱԿՆԷՐ»

«Բարիզ 25 մարտ 1861»

Առաջին ներկայացումէն յետոյ ըսեր էր. «Սուլեցին Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի ներկայացման. միթէ ապահով են լսած լինելու զայն՝ որպէս պրուած է...» Այս խօսքով Վակնէր կը յայտնէր իւր երկասիրութեան վրայ ունեցած ամփոփոխ կարծիքը, եւ թէ յոտի ներկայացումէ մը յետոյ սիրտը չէր դառնացեր, այլ միայն սակաւ ինչ տխրած։

Վակնէր կարծէր թէ հասարակութիւնը իրեն հակառակ է. սոյգն այս է զի ամբոխը, այս օրինակ երգախաղի սովորած չլինելով, նախ չուարեցաւ եւ Վակնէրի ոսոխներու քրքման հետեւեցաւ։ Երաժշտապետին հաւատարիմ մընացին նորա հանճարոյն սակաւաթիւ զարմացողք որ դիւցազնաբար բայց ապարդիւն կերպով զէմ կեցան փոթորկին։

Ֆրանսացի քննադատք կը զարմանան թէ ինչո՞ւ Վակնէր նախ ներկայացուցնել չտուաւ ի Բարիզ զԼՕՀԷՆԷՐԷՆ. գուցէ, կրսեն, այն պատճառաւ զի Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի յաջողութիւնը աւելի ապահովակ էր ի Գերմանիա. գուցէ նախերգը եւ մի քանի հատուածները արդէն մուտք ունեցեր էին նուագահանդէսներու մէջ ի Բարիզ. գուցէ իրեն կը թուէր թէ սոյն երգասիրութիւնը աւելի մատչելի էր Բարիզացւոյ ականջին։ Բայց Վակնէր սխալեցաւ. չգիտցաւ թէ Լ-ՕՀԷՆԷՐԷՆ, իւր «մարդկային» տեսակետով եւ երկու համակրելի դիւցազուհիք՝ չահեկանութեան նկատմամբ ընտրելի է քան Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի ազգային առասպելը եւ անմարմին անձնիքը՝ չմատնեց նաեւ թէ Ֆրանսացի ունկընդիրք որչափ պիտի յուզուէին, չուարէին, ճանձրանային լսելով սոյն երկասիրութեան երկարաձիգ ներգաշնակութիւնները յորս ցիր ու ցան դրուած են գեղեցկագոյն հատուածները։

Իրաւ է զի հասարակութիւնը եւ մամուլը յառաջուց հակառակ էին Վակնէրի եւ նորա երկասիրութեան. թատրոնին յանախորդներն ալ ոչ-գոհ էին, քանզի առանց պարերգի երգախաղ մը պիտի ներկայացուէր. ասկէ զատ «պ-ի-ն-ի-ն-ի-ն» բառերը ամենէն անկողմնակալ անձանց իսկ հակառակութիւնը շարժեր էին։ Այսու ամենայնիւ կարելի էր գուցէ վասնզին առջեւն առնուլ մասամբ իւրք եթէ Լ-ՕՀԷՆԷՐԷՆ ներկայացուէր փոխանակ Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի։

Ըսին թէ Վակնէր այս պատճառաւ սկսաւ տալ Ֆրանսացիները. այս կարծեաց սխալ լինելը կը յայտնուի Վակնէրի Ա-Ռ-Ը-Ի-Ն-Ի-Ն Գերմանիա վերնագրով հրատարակեալ թղթոյն մէջ, յորս ի մէջ այլոց, գրած է հետեւեալ տողերը.

«Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի եղած ընդունելութեան նկատմամբ, ինձ կը թուի թէ, մինչեւ ցայսօր խաբեր են զնեզ, եւ պէտք չէ զի անուտոյդ զրոյցներէ յառաջ բերէք Գերման ունկնդրողաց նպաստաւոր հետեւութիւն մը, զի արդարութեան դէմ գործել կը լինի։ Կը խոստովանիմ զի Բարիզու հասարակութիւնը նախանձելի յատկութիւններ ունի, որպէս են եռանդուն իմացականութիւն եւ արդարութեան զգացում։

«Սոյն հասարակութեան մեծ մասը կը զանգիւռ զիս բոլորովին, եւ ում, մի քանի եօթնեկէ ի վեր, կը պատմեն իմ վրայ ամեն տեսակ ցնորային բաներ... Լաւ ուրեմն, թող այսպիսի ժողովուրդ մը մաքառի ինձ համար երկար ժամանակ եւ պատուէ զիս, ինչ որ ալ ըլլայ, իւր հաւանութեան ցոյցերով. այն տեսարանը սիրտս ուրախութեամբ կողողէ։

«Եւ անկեղծօրէն կրսեմ, որքան որ դայթակղեցայ ոսոխներուս վարմունքով, այնքան եւս զոդովեցայ տեսնելով զի բան հասարակութիւնը զարմանալի ջանքեր կընէր զարման տանելու համար այն անիրաւութեան որ կըլլաւէր ինձ դէմ։»

Երեսուն տարիէ աւելի է զի Վակնէր գրեց վերոյիշեալ տողերը եւ տասը տարի կայ զի Պաւերացի երաժշտապետը կը հանդչի Վ-Ա-Ն-Ֆ-Ր-Ի-Ի-ի քարերուն ներքեւ։ Ֆրանսացի քննադատ մը կրսէ. «Ի՞նչ փոյթ՞ զի Բարիզու հասարակութիւնը սուլած ըլլայ Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐի ներկայացման. այն՝ վարկեանական դիպուած մէ. բայց տեւողականութեան սահմանուած երկասիրութիւն կը դիմանայ յարձակմանց եւ հուսկ ուրեմն ժողովրդեան մտքին վրայ կը տիրէ։»

Թ-ՆԻԷՕՅՂԷ, իւր ամբողջութեանը մէջ բացարձակ գլուխ գործոյ մը չկրնար համարուիլ, որպէս են Թ-Ր-Ի-Ս-Ի-Ն եւ Բ-Ը-Է-Ի-Լ։ Վակնէրեան ոճը միակերպ եղանակաւ չպարզուիր տակաւին յայտնի, բայց վեմ հատուածները լրամաթիւեն. իսկ վերջին արարուածը յոյժ զօրաւոր գոլովով ներշնչուած է։

1861էն մինչեւ 1892 Թ-ՆԻԷՕՅՂԷ չը ներկայացուեցաւ ոչ միայն ի Բարիզ այլ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ։ Ներկայ տարւոյ ապրիլի 5ին (Ն. Տ.) Թ-ՆԻԷՕՅՂԷ ներկայացուեցաւ ի Լիօն՝ շնորհիւ նոյն քաղաքի թատրոնին տնօրէնի Պ. Բօնսէի որ առաջինն յղացեր էր Լ-ՕՀԷՆԷՐԷՆը Ֆրանսերէն լեզուաւ ներկայացունել տալու գաղափարը։ Պ. Բօնսէ Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՐը տարաւ Վակնէրի ըրած փոփոխութեամբ։ Թէսօրի վերը կատարեց Սիկիւրի դերը ստեղծող Պ. Ժուրսէն, որ դժբաղդաբար անհնազիտ էր առաջին ներկայացման իրիկունը։ Այսու ամենայնիւ ունկնդիրք եռանդեամբ ծափահարեցին եւ փառաւոր ընդունելութիւն մ'ըրին Պաւիէրացի երաժշտապետին երկասիրութեան։

Բ-Ը-Ի-Լ Ֆրանսայի թատրոններու մէջ տակաւին չէ ներկայացուած։ Բարիզու երաժշտական վարժարանի նուագանդիսից ընկերութիւնը անցեալ մարտ ամսոյն մէջ երկու անգամ կատարել տուաւ սոյն երգախաղի երկրորդ պատկերը։

Ինչ ինչ նկատմամբ, Բ-Ը-Ի-Լ ուրոյն տեղ մը կը բռնէ Վակնէրի երգասիրութեանց մէջ։ Հեղինակը զայն յորջորջեց. Պիւհնէնվէ, Ֆէօթսբիէլ։ Վակնէր այս երգախաղին առասպելական նիւթը այնքան փոփոխեց որ գրեթէ ոչինչ մնաց բնագրէն։ Ակէ զատ իւր գրած խաղը ուրիշ ուրեք անհասկանալի է։

Ատ կ'աւարտեմ Պաւիէրացի երաժշտապետին նկատմամբ ձեռնարկած յօդուածս։

Ց. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԸ ԵՒ ԱՌ Պ. ՅՈՎՆԱՆ ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Ձերդ Ե-ր-ա-ն-ի յունիս 10 թուոյն մէջ, Փալագաշեան Աշխարհագրութեան մասին իմ գրած երկրորդ ՍԽԱԼԱՅՈՑՅԻՆ՝ որու պարուն Նախանթեան իւրաքանչիւրին ՀԱՏԻԿ ՀԱՏԻԿ պատասխանն ուղած էի, Պ. Փալագաշ իւր թերթին մէջ՝ նախ՝ բուն խնդրոյն հետ բնաւ երբէք առնչութիւն չունեցող ինքնասեղծ և ստայօդ յառաջաբան մը կարդալէ յետոյ՝ իմ մատանիշ ըրած վերջին երեսուն սխալներուն տալ կարծած պատասխանները տեսէք ինչ է։

«Ես թշնամանք ու նախատինք չեմ ըրած» կ'ըսէ ա՛յն անձը որ՝ դուռ գրական վիճաբանութեան մը մէջ ինքն՝ հրապարակագիր (այսինքը՝ անոր սոր գրած յօդուածներն ժողվելով հրատարակող) և ի հարկին դատարակ ալ ըլլալու պայմանաւ, իւր սխալներն ցոյց տուողին պատասխանելու անկարող, կ'սկսի «մօրոս», «ոդէս», և «օդ-դասպաղ» կոչել զանի։ Եւ այս ալ՝ բնաւ նախատինք չէ՝ եղեր։ Կերեւի թէ Պ. Փալագաշ՝ թշնամանքի համար ասոնցմէ զատ աւելի դռեհիկ և փողոցային մարդոց յատուկ անպատշաճ ոճ, բառեր ու ձեւեր ունի։ Ինչ և է, մենք այդ բառերը չենքով շնորհքով և նոյնութեամբ իրեն վերադարձնելով հանդերձ բրնաւ չեմք զարմանար, քանզի համոզուած եմք որ «լեզու ի յաւելուածոյ սրտի խօսի» և թէ «Ոճը մարդն իսկ է։»

Հիմայ հապէ՛ հապէ՛ պատասխան մնռուեցէք որ ՛ՔՆԷ։

1. «Աշխարհագրական հանելուկներու համար, առանց զայնս պարունակող Եւրոպական բազմաթիւ հանդէսներու գոյութիւնն կարենալ ուրանալու, և մանաւանդ առանց որ և է փաստի, իբր գերագոյն հեղինակութիւն, կը վճռէ թէ «Ատոնք անպէտ բաներ են»։ Եւ այս խօսքն ալ մեր գրածին պատասխան է եղեր։

2. «Եր. Ռուսիոյ և Աւստրիոյ սահմաններն բոլորովին սխալ նշանակուած են» ըսած էի։—Անոյշ սեղը կը կապէ։

3. «Թ-ՆԻԷՕՅՂԷՆԻ մէջ ճ-ր-ն-ա-ն անուն քաղաք չկայ» ըսած էի— Զը տեսնելու կը զարնէ։

4. «Ս-ա-ն-ի-ն անուն մէկէ աւելի կղզի չկայ» ըսած էի—Ցոպագրական սխալ է կ'ըսէ։

5. «Հրաբուղխին բերնէն հ-ա-ղ-ա-ց-ա-ղ-ա-ր» ըսած էի — Սուտ խուլ կըլլայ։

6. Վէլտէրի վերածուած Իզմիտի միւթէսարրըֆութեան համար ձայն ձուն չկայ տակաւին։

7. Հապա այն նշանաւոր Ե-ռ-ն-ի-ն-ա-ն ա-ռ-ա-ջ-ա-ն՝՝՝.—Անիկա երկրայարական նորութիւն մ'է կ'ըսէ։

8. Ցրենոն արդիւ՞. Այնքանօ՞ն. Նոր-Ո-ռ-ա հրուանդանը՞, Վէգլուխը՞, ժն ծո՞ին ի՞նչ ընենք— Շատ բծախնդիր ես կ'ըսէ—մտքէն։

9. Ափրիկէի մէջ Գերմանիոյ ունեցած 2,000,000 քառ. քիլմ. ընդարձակութիւն ստացուածոյ իւր դասագրքին մէջ և ՈՉ ՄԼԻ ՏԵՂ ՄԸ յիշատակուած չլինելուն խօսքն անգամ չըներ։

10. Աշխարհիս մեծագոյն և էն բազմամարդ քաղաքն եղող Լոնտոնի բնակչայ թիւ նշանակուած չըլլալն արդարացնող խօսք չը կրնար գտնել։

11, Սիկարի և սուրճի պատմութեան մէջ խեղթել և չլսել կը ձեւացնէ իմ սա հարցումս թէ՝ «Ինչո՞ւ Ճաբանի կառավարութեան ձեւն բոլորովին սխալ նշանակուած է։

12. «Աւստրալիոյ բնակիչը նշանակած եմ» կըսէ։ Բացարձակապէս սխալ է. Տես Ե. 188։

13. Տերութեանց քաղաքներն խառն ի խառն դրուած ըլլալն, Զուիցցերիոյ, Փորթոկալի, Արաբիոյ, և Հնդկաստանի կլիմաներուն սխալ և հակասական բացատրութիւններն՝ ու Եւրոպոյ նախնական նիւթեր չարտադրելն մատնանիշ ըրած էի։ Պատասխա՞ն—Ամենակատարեալ լռութիւն։

14. «Մ-ի-ա-ւ-ա-ն կղզին՝ Էմբէմիտի Ռ-ա-ն-ա-ր-ա-ն դէզ չդտնուիր, որովհետեւ կղզին ծոցէն մեծ և մի քանի քիլօմէթր հեռի է» ըսած էի։ Պ. Փալագաշ՝ ընթերցող հասարակութիւնն իւր կարողութեան ատիճանակից կարծելով, և ի դատապարտութիւն նոյն իսկ իւր անձին՝ դարձեալ նոյնը կը պնդէ։

15. «Օմանի պետութեան բուսական և արուեստական արտադրութիւնները, Ռուսիոյ կովը, խաւարը և մուշտակաւոր կենդանիները, իտալիոյ մեծաքանակ գինիներն ու Եւրոպական Թուրքիոյ ծխախոտն՝ շատ մը անկարեւոր մանրամասնութիւններէ նախամեծար համարուելով պէտք էին դասագրքին մէջ նշանակուած ըլլալ» ըսած էի։ Պ. Փալագաշ փոխանակ պատասխանելու՝ կատակի կերնէ ըսելով «Ես խաւեարէ կ'ախորժիմ, գինի կը գործածեմ, բայց կ'արհամարհեմ ծխախոտը»։ Կը տեսնէ՞ք որ՝ հ-ա-ղ-ի-ն հ-ա-ղ-ի-ն պատասխանները։

16. Ֆրանսայի մէջ Լ-Հ-Ը, Օ-ա-ն, Թ-ա-ն, Ռ-ա, և Պ-ը-ն-ա-ն, Ռուսիոյ մէջ Ռ-ա-ն, Նէ-ա-ն-ա-ն, Թ-ա-ղ-ա, և Օ-ր-ն-ա-ր-ա, Իտալիոյ մէջ Ա-ա-ն, Լ-ի-ա-ն և Պ-ի-ն-ա-ն, Աւստրիոյ մէջ Զ-ա-ա, Ֆ-ա-ն և Փ-ա-ա-ն նման ամենակարեւոր քաղաքներն ինչո՞ւ չը գտնուին ի պէտս բարձրագոյն նախակրթարանաց սահմանեալ դասագրքի մը մէջ» ըսած էի։ «Մեծ բան մը չէ այդ» կը պատասխանէ Պ. Փալագաշ, և ահա աշակերտք՝ աներեւոյթ զօրութեամբ մը այդ պակաս նշանակուած քաղաքները կը ա-վ-ա-ն-ա-ն՝՝՝.

17. «Անգլիա՝ այսօր պղնձի հանք չունի» ըսաք էր։— Պ. Փալագաշ 8-10 տարուան փոտած վկայութիւն մը մէջ կը բերէ զիս համոզելու համար, բայց սխա՛լ է, բարեկամ, իրաւ, ժամանակաւ ունէր, բայց 5-6 տարիէ իվեր 5 տրամ պղնձ անգամ արտադրած չունի Անգլիա։

18. «Գերմանիոյ մէջ Թ-ա-ղ-ա-ք-ա-ղ-ա-ր հանք, և Աւստրիոյ մէջ մի ա-ն-ի գլխ-ա ա՛չ-կաթոլիկ Հ-այ-ք և Ց-այ-ք չկան» ըսած էի։— Պ. Փալագաշ դարձեալ կը յամառի։ Արդ՝ եթէ կարենայ իւր ըսածն ապացուցանել՝ ես՝ անարժանաբար ՀԻՆԳ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ կը վճարեմ Ադգ. Հիւանդանոցի։— հակառակ պարագայի մէջ՝ ինք յանձն կ'առնո՞ւ կրկինը վճարել։

19. Ամենակարեւոր տերութեանց բնակիչներու թուոց ՄԻԼԻՈՆԱՒՈՐ ՊԱԿԱՄՆԵՐՈՎ նշանակուած ըլլալն հատիկ հատիկ ցոյց տուած էի, և որոց իբր պատասխան՝ «Ատոնք փոփոխական բաներ են» ըսելով՝ Պ. Փալագաշ ինքզինքն ազատած ըլլալ կը կարծէ։ Եւ սակայն՝ իւր դասագրքին մէջ՝ ի մեծ գայթակղութիւն ամենեցուն՝ դարձեալ Անգլիա կունենայ 36 միլիոն բնակիչ՝ փոխանակ 39ի։ Կովկաս կունենայ 4 միլիոն՝ փոխանակ 7½ միլիոնի, Հնդկաստան կունենայ 240 միլիոն՝ փոխանակ 285 միլիոնի։ Հնդկա-Չին կունենայ 25 միլիոն՝ փոխանակ 40 միլիոնի։ Եգիպտոս կունենայ 5 միլիոն բնակիչ՝ փոխանակ 6,800,000ի։ Իտալիա՝ 30 միլիոն բնակիչ՝ փոխանակ՝ 32ի՝ եւն եւն զորս թուել չատ երկար կը լինէր։

(Տէ-Ա)

Միշտ Ձերդ
Դր. ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ
(Մ-ր-ս)

ԼԱՆՕԼԻՆ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

Իսան աէրիսինին հիւանիւ մուհաֆազասը իչիւն իսթիմալի Թավսիյէ օլունան մէվատատ միյանընտա Լանօլին՝ պիրինճի մէվզիը իրազ էյլէմիշ տիր։ Ինկիլ բարլաղըզ վէրմէք, աէրիսէքի պիշիմէմէ լէքէ վէ զրզարթրարը մակվ իսէրէք աէրիյի եումուշագ վէ թէմիզ սաղլամագ իչիւն Լանօլին նամ թուալէթ սուլարը բէք ֆայտալի տիր։ Մէզքիւր սուլար՝ չօճուգլարա տախի չօգ եարար։

Տերինին սուրէթը թէտավիսի իչիւն իչպու թէրթիպին բէք պիրազաքը օլորզընտա չու տախի պիր իսպաթ տրը քի, մուալիմ Լիպրէյխթին քէչֆ իթմիշ օլարը վէճնէլ ինսան աէրիսինտէ պուլընան եամ՝ Լանօլինսէն պայգա պիր շէյ տէյիլ տիր։ Պինանէն ալէյէ տէրինին հիւանիւ մուհաֆազասը իչիւն էն զիյատէ մէզքիւր եամ իսթիմալ իտիմէլի տիր։

ՐՕՄԱՆԼԱՐԸՄԸԶ

Պունատան ադամէ կազէթամրզտա թէֆրիգա սուրէթիյլէ նէյր օլունան Զէվձ Վէ ԳԸՍԳԱՆՃ Զէվձէ, վէ Հիբմիթամիզ Պիր ՏԱՎԱ նամ թիւրքճէ ըսմանլար իլէ, ԿՆՈՋ ՄԱՏ ԿԱՑ նամ էրմէնիճէ ըսման՝ պու քէրրէ ճիրալէնիպ քիթապ չէքիսէ վագ իտիմիշ, վէ աթիտէքի ֆիյաթլար իլէ Զագմագճըլարտա Գալֆեան Յովսէփ էֆ.նին քիթապը տիւքքանընտա, Պանճէ-Գաբուրնտա սուճու Գոզու վէ Ցակոբ աղալարընտա տիւքքանընարընտա, վէ Պէյօղլունտա թիւթիւնճի տիւքքանընարընտա մէվզիի ֆիւրուխթա չըգարըլմըշ տրը։

	--հիֆթ	ղրշ.
Զէվձ Վէ ԳԸՍԳԱՆՃ Զէվձէ	752	20
Հիբմիթամիզ Պիր ՏԱՎԱ	238	7
ԿՆՈՋ ՄԱՏ ԿԱՑ	415	10

—կարելի՞ է ամեն մեռեալ կոչել։

—Ի՞նչու չէ, կարող ես տասը տարի առաջ մեռած ծանօթդ ուզել ու հետը խօսիլ։

—Զոր օրինակ, ա-ռ-ա-ջ-ն...։

—Տիկո՞ն... այո՛, կարող ես տեսնել։

—Պատանք հագած։

—Ո՛չ, պարզապէս այն զդեստով որով զինք տեսած ես վերջին անգամ...։

—Հրաշալի՜ մարդ։

—Որովհետեւ ինչ որ ըսեմ ես, չը պիտի հաւատաս։ Աւելի լաւ կը համարեմ մեռեալներու բերնով թարգմանել այն՝ զոր Աստուած կուզէ...։

—Շատ լաւ։

—Ուրեմն, վաղը, կէս օրին ճանապարհ կ'ելնէիս դէպի Հաւատամքի լեռը, այն տեղ կը դտնես զիս, միասին կը մտնենք մի քարայր...։

—Վաղը, կէս օրին Հաւատամքին լեռը պիտի գամ։

—Շատ լաւ։ Վաղը կը լսես ինչ որ ուզես։

Ձիսան տինկոր, լուռ սպասեց մի րոպէ, ապա աչքով որոնեց կախարդը։ Անհետացած էր նա։

—Ոգի՜ է այս գարշելին,—մրմռաց անզգամուհին,— ե՞րբ, որպէ՞ս գնաց, որ զինք չը տեսայ։

Բարձր ծիծաղի մի քահքահը լսուեցաւ դրսէն և անմիջապէս հետեւեցաւ Սիմոնի խռպոտ ձայնը՝ որ կըսէր.

—Բարի գիշե՛ր, Ձիսա՛ն, վաղը, Հաւատամքի լեռը։

Ձիսան մինչեւ կէս գիշեր, գլուխը ձեռքին յենած, կը մտածէր, մինչդեռ նուաղուն ճրագի կիսաչէջ պատրոյգը մերթ կը խաւարէր, մերթ կայծեր արձակելով կը փայլէր խաւարի մէջ։ Դաղափարաց հեղեղներ խրամատելով Անզգամի հոգին կանցնէին անդադար և ծովու անդնդահոգ ալեաց նման կոհակաբեկ կանդրադառնային վերստին։

Մինչեւ այն օր՝ ամեն զգացում իւր մէջ հոմանիշ էր կատաղութեան, կամ Գիւլիի բացատրութեամբ, կոպտ բարոյութիւն։ Կոկսէին երեւան գալ անծանօթ հանգամանքներ։ Նորա մէջ ուժեղ էին մտաւորական կարողութիւնք, առոյգ նման իւր բարկութեան, յանկարծ կը թօթափէր բարկութիւնն իւր դիմակ, և ահա նորա տակէն կը սոդան թռնաւոր իմաստներ, քարթօշներ և այլ զարդեր սոդուններ։ Դռքա էին իւր սրտի զգացմունքը։ Ոչ մին ազնիւ, ոչ մին դեղեցիկ և ոչ մին փափուկ։ Մին վիշտ է վայրագ վրէժխնդրութեան ծարաւի, մի ոգեսիրութիւն՝ բոլորովին դազանական։ Եւը նորա մէջ ինքնասիրութեան սոսկալին էր, որու տարերքը չէին կազմեր ճանաչումն պարտուց, յարգանք իրաւանց։

Անձնական շահ, միայն անձնական շահն էր իւր Ե։

Թէպէտ նորա բարձրութիւն, լայնութիւն, երկայնութիւն և խորութիւն անձնուրացութեան քաջոյ ծաւալին կամ խորանարդին մէջ որոնելու է։

Թէպէտ մարդս սահմանուած է կարծես միմիայն իւր եսին համար, բարի թէ չար գործեր եսերու բեկորներ են և ստէպ շահու հոմանիշ։ Վեհանձնութիւնն իսկ վեմ շահադիտութիւն է, որու արժէքը բարձր հանճարներ կըմբռնեն. ոչ միայն մարդիկ, այլ և Աստուած շահադէտ է։

Արարչէն վեհա՞նձն է ապիկար արարածը։ Միթէ վեհա՞նձն է նա իսկ առանց ուղղակի օգտի։ Հետեւապէս՝ շահն է կեդրոնաձիգ զօրութիւն, ոյր շուրջը կը հոլովին էութիւնք անմուռնչ։ Միթէ նա չէ՞ մեր կենաց պայմանը։ Միթէ Եը չէ՞ ազգաց և ազանց գոյութեան մթնոլորտը, ում՝ անհատաբար և հաւաքաբար, անօսր տեղերը կը բռնին հեղութիւն, առաքինութիւն և երեւակայական կեանք, նաեւ տկարութիւն, սարկուութիւն և անզգայութիւն։ Մինչդեռ բարեխառնութեան տակ պարտ և իրաւունք միասին կը ծլին, կը ծաղկին և կարգասաւորին։

Բայց ձիսան վայրի լերանց դուստրը զարգացուցած էր այդ յատկութեանց հակառակ հանգամանք, որ միասին ձուլուելով գոյացած էր իւր եսը ոչնչացնելով պարտուց զգացմունքը գլխովին։

Այո՛, ինքզինքի պիտի վայելէր պատիւ, յարգանք ակնածութիւն, առաջնութիւն, մի խօսքով ինչ որ կը բաղձար իւր վայրենի միտքը, մինչեւ կը զրկեր զայլս այդ իրաւունքէն։

Թերագար չէ՞ր անզգամուհին։ Զարգացած երկիրներու մէջ միթէ չը պիտի՞ դրուեր սա մի յիմարանոց։ Ահա՛, այս պատուհասն էր Ադարիկի դէմ ախոյեան։

Ահա՛ այս դժոխածին սրտի մէջ կը դարբնուէր վրէժու կայծակը կարեկցութեան դերեզմանաքարի վերայ, գթութեան մեռեալ դիակով, իւր բարկութիւնն իւր դիմակ, և ահա նորա տակէն կը սոդան թռնաւոր իմաստներ, քարթօշներ և այլ զարդեր սոդուններ։ Դռքա էին իւր սրտի զգացմունքը։ Ոչ մին ազնիւ, ոչ մին դեղեցիկ և ոչ մին փափուկ։ Մին վիշտ է վայրագ վրէժխնդրութեան ծարաւի, մի ոգեսիրութիւն՝ բոլորովին դազանական։ Եւը նորա մէջ ինքնասիրութեան սոսկալին էր, որու տարերքը չէին կազմեր ճանաչումն պարտուց, յարգանք իրաւանց։

Անձնական շահ, միայն անձնական շահն էր իւր Ե։

Թէպէտ նորա բարձրութիւն, լայնութիւն, երկայնութիւն և խորութիւն անձնուրացութեան քաջոյ ծաւալին կամ խորանարդին մէջ որոնելու է։

Թէպէտ մարդս սահմանուած է կարծես միմիայն իւր եսին համար, բարի թէ չար գործեր եսերու բեկորներ են և ստէպ շահու հոմանիշ։ Վեհանձնութիւնն իսկ վեմ շահադիտութիւն է, որու արժէքը բարձր հանճարներ կըմբռնեն. ոչ միայն մարդիկ, այլ և Աստուած շահադէտ է։

Արարչէն վեհա՞նձն է ապիկար արարածը։ Միթէ վեհա՞նձն է նա իսկ առանց ուղղակի օգտի։ Հետեւապէս՝ շահն է կեդրոնաձիգ զօրութիւն, ոյր շուրջը կը հոլովին էութիւնք անմուռնչ։ Միթէ նա չէ՞ մեր կենաց պայմանը։ Միթէ Եը չէ՞ ազգաց և ազանց գոյութեան մթնոլորտը, ում՝ անհատաբար և հաւաքաբար, անօսր տեղերը կը բռնին հեղութիւն, առաքինութիւն և երեւակայական կեանք, նաեւ տկարութիւն, սարկուութիւն և անզգայութիւն։ Մինչդեռ բարեխառնութեան տակ պարտ և իրաւունք միասին կը ծլին, կը ծաղկին և կարգասաւորին։

Բայց ձիսան վայրի լերանց դուստրը զարգացուցած էր այդ յատկութեանց հակառակ հանգամանք, որ միասին ձուլուելով գոյացած էր իւր եսը ոչնչացնելով պարտուց զգացմունքը գլխովին։

Այո՛, ինքզինքի պիտի վայելէր պատիւ, յարգանք ակնածութիւն, առաջնութիւն, մի խօսքով ինչ որ կը բաղձար իւր վայրենի միտքը, մինչեւ կը զրկեր զայլս այդ իրաւունքէն։

Թերագար չէ՞ր անզգամուհին։ Զարգացած երկիրներու մէջ միթէ չը պիտի՞ դրուեր սա մի յիմարանոց։ Ահա՛, այս պատուհասն էր Ադարիկի դէմ ախոյեան։

Ահա՛ այս դժոխածին սրտի մէջ կը դարբնուէր վրէժու կայծակը կարեկցութեան դերեզմանաքարի վերայ, գթութեան մեռեալ դիակով, իւր եսի մուրճով։

Նախախնամութիւնն կարծես դիտմամբ դրած լինի ուժեղի հոգւոյն մէջ համբերութիւն, գիտունի մէջ փիլիսոփայութիւն, բարկացողի մէջ՝ գթութիւն, հանճարի մէջ՝ խոնարհութիւն, բարձր իմացականութեան մէջ՝ զարմանալի հեղութիւն, անզգամ, անվեհեր, անգութ սրտերու խորքը՝ մոռանդութիւն, կասկած և նախապաշարում։

Այո՛, Ադարիկ բարեբաղդ էր։ Ի՞նչ կը լինէր նա՝ եթէ ձիսան միացուցած լինէր անզգամութեան, անվեհերութեան, անգթութեան թափանցիկ միտք, անկասկած կամք, մաքուր հասողութիւն։ Այս քօղերն էին տակաւին զինք վարագուրող բարեկամները, ապա թէ ոչ ձիսան կարող էր ձեռնարկը օրրանի մէջ խեղդել։

Կէս գիշերին նորա խցին առկայծեալ ճրագը վերջին նչոյլներն արձակեց ոգեվարի պէս ու չիջաւ։

Անզգամուհուն արտեւանունքը ծանրացած, գլուխը յոգնած, սիրտը դժոխք դարձած լինելով արհամարհանքով շուրջ նայեց և վերստին անձնատուր եղաւ իւր նանիր մտածմանց։

Դադարեցաւ յանկարծ միտքը խորհելէ... տարածուեցաւ փսխաթի վերայ։ Կը ննջէր նա։

—Ժամ հրամմեցէ՛ք,—լսեց յանկարծ, ամփոփեց իւր ուշքը, ժամ կոչն էր, որ դռները զարնելով կը ձայնէր։

—Կորսուէ՜, դուն ալ քո ժամն ալ,—ոռնաց։

Կուզէր վերստին քնանալ, բայց՝ իւր հետ զարթած էին զգացումները։ Ուզեց մի կողմ վանել և ահա յանկարծ երեւան եկաւ մի դաղափար։

—Կին չը մտներ Ս. Կարապետի գերեզմանը,—ըսաց ինքն իրան,—կրսեն թէ անպատճառ պատուհաս կընդունի... օ՜ն, ես պիտի մտնեմ, վարդապետներ իմ ով լինելս չը գիտեն... տեսնենք մեր Ս. Կարապետը ի՞նչ պիտի ընէ հուչակաւոր ձիսանին։

(Շ-ա-ռ-ա-կ-ի)

ՀԱՅԿԱԶՈՒՅՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ԱՅՍՈՒՆՔՈՎ

Իտալիայի տնտեսական դիրքը վերջին տարիներս զգալի բարելավում է ունեցել։ Ֆինանսական դրությունը 1893թին (իտալական 30ական) լիրով դարձել է 20ական։ Ներքին պարտքերի գումարը 1893թին 1893թին եղել է 1893թին 1893թին։ Ներքին պարտքերի գումարը 1893թին 1893թին։ Ներքին պարտքերի գումարը 1893թին 1893թին։ Ներքին պարտքերի գումարը